

Archeologisch bureauonderzoek Dus-
seldorperweg te Limmen, gemeente
Castricum

HOLLANDIA reeks 594

COLOFON

Hollandia reeks nr.	594
Titel:	Archeologisch bureauonderzoek Dusseldorperweg te Limmen, gemeente Castricum
Toponiem:	Limmen Dusseldorperweg
Gemeente:	Castricum
Onderzoeksmeldingsnummer Archis:	4009470100
Hoekcoördinaten:	NW 108.332/509.305 NO 108.417/509.296 ZW 108.291/509.238 ZO 108.403/509.226
Auteur:	N. Tuinman
In opdracht van:	Corporatiekracht vastgoedadviseurs
Contactpersoon opdrachtgever:	dhr. B. Stolker
Wetenschappelijke leiding:	P. Floore
Illustraties:	N. Tuinman, tenzij anders vermeld
Definitieve versie:	Augustus 2016
Oplage:	6
ISSN:	1572-3151

© Hollandia archeologen, Zaandijk 2016

HOLLANDIA archeologen

Tuinstraat 27a

1544 RS Zaandijk

☎ 075 - 622 49 57

✉ info@archeologen.com

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
1. Inleiding	9
2. Onderzoeksgebied	11
3. Beleid	13
4. Doel en methode van het bureauonderzoek	15
5. Landschaps- en bewoningsgeschiedenis	17
6. Bekende archeologische gegevens	19
7. Archeologische verwachting	21
7. Conclusies en aanbevelingen	23
Literatuur	25
Bijlagen	
Bijlage 1: Archeologische perioden	
Bijlage 2: Archeologisch stappenplan	

Samenvatting

Op grond van de in dit bureauonderzoek geraadpleegde aardwetenschappelijk, historische en archeologische gegevens is duidelijk geworden dat het plangebied zich bevindt op de oostelijke flank van de strandwal, waarop bewoning vanaf het laat neolithicum mogelijk is. Het plangebied grenst aan, en wordt deels overlapt door, een AMK-terrein met als toponiem Disseldorp. Dit terrein beslaat een buurtschap dat mogelijk al vanaf de 9^e eeuw aanwezig is op de strandwal. De begrenzing van het gewaardeerde terrein is bij benadering. Dit betekent dat de omvang van de aanwezige resten niet met volledige zekerheid is aan te geven. In de nieuwe tijd is op kaartmateriaal vanaf het begin van de 19^e eeuw bebouwing te zien in en om het plangebied. Vanaf 1971 is binnen het terrein de bestaande melkfabriek met de huidige omvang aanwezig. Het grootste deel van het onderzoeksgebied valt onder de archeologische beleidscategorie 4. Voor deze categorie geldt een onderzoeksverplichting groter dan 500m² en dieper dan -0,40 m onder het maaiveld. Daarnaast valt het noordelijke deel van het plangebied binnen een AMK-terrein. Dit gebied valt onder archeologische beleidscategorie 2 wat betekent dat bij plangebieden groter dan 100m² en dieper dan -0,40 m onder het maaiveld een onderzoekseis geldt. De geplande nieuwbouw voldoet aan deze criteria.

Advies

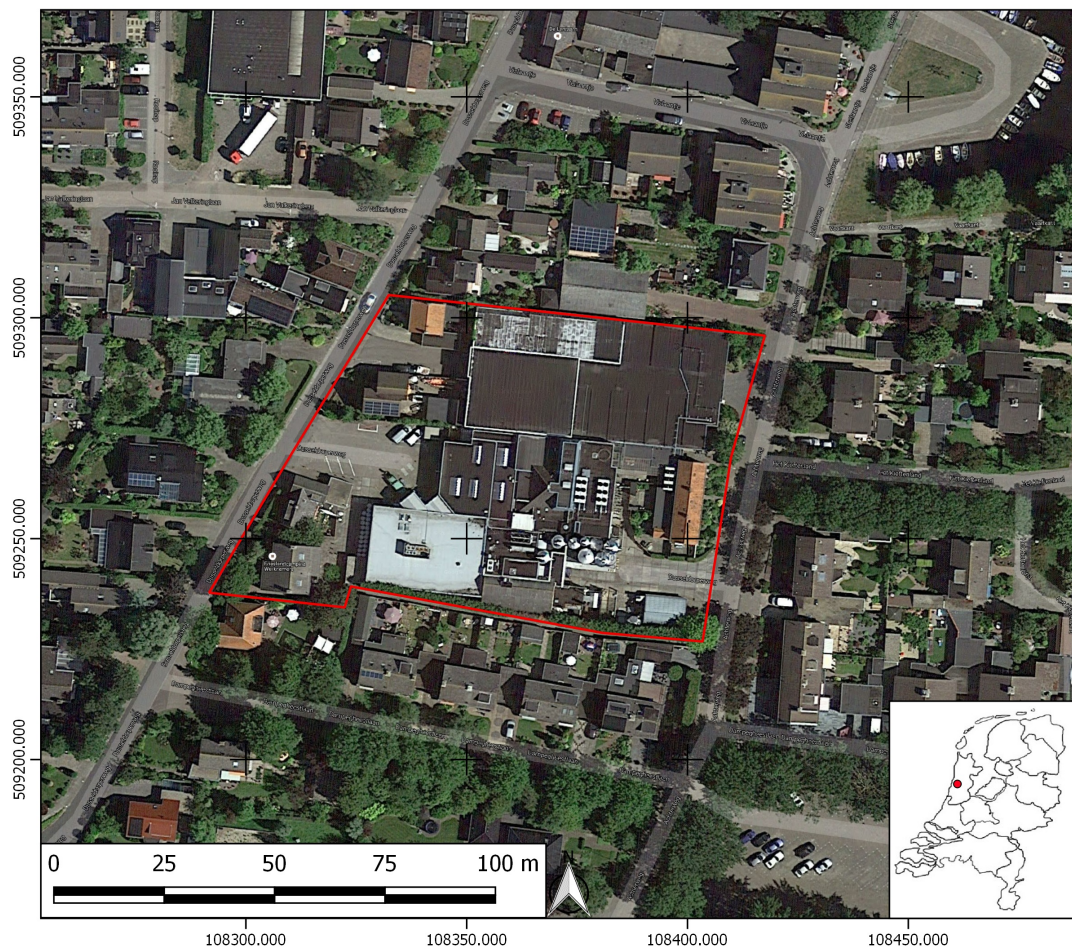
Vanwege de ligging van het plangebied in de nabijheid van het nederzettingsterrein uit de middeleeuwen en het grote aantal archeologische resten dat op de strandwal aangetroffen is, worden archeologische vervolgstappen aangeraden.

De mogelijkheid bestaat dat de bodem door eerdere bouwwerkzaamheden is verstoord of door teelt van gewassen tot grote diepte is verploegd. Om die reden wordt een verkennend booronderzoek aanbevolen om de gespecificeerde archeologische verwachting te toetsen, de mate van vergraving en de diepteligging van eventuele archeologische niveaus (top Oud Duin, top mogelijk veenpakket of top strandwal) vast te stellen. Aan de hand van de uitkomst van dit booronderzoek kunnen eventuele vervolgstappen bepaald worden. Deze boringen dienen uitgevoerd te worden conform protocol 4003 van de kwaliteitsnorm Nederlandse archeologie (KNA, versie 4.0).

1. Inleiding

In opdracht van Corporatiekracht heeft Hollandia archeologen in augustus 2016 een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor een locatie aan de Dusseldorperweg te Limmen, gemeente Castricum (afb. 1). Aanleiding van het bureauonderzoek is het voornemen om de huidige bebouwing, waaronder een melkfabriek, te slopen en op deze locatie ca. 20 woningen te realiseren. De hierbij gepaarde sloop- en bouwwerkzaamheden zullen leiden tot verstoring van het bodemarchief waarbij mogelijk archeologische waarden worden aangetast.

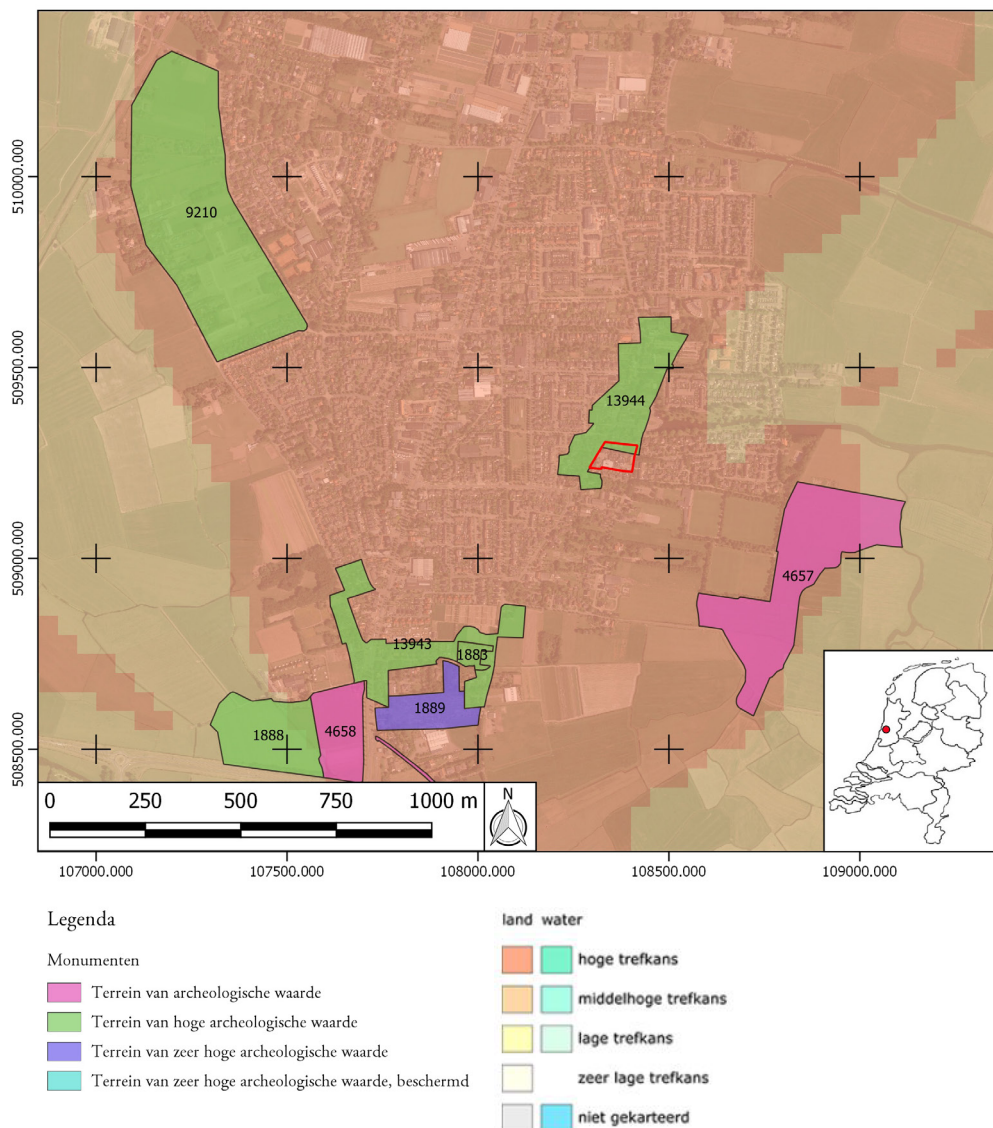
Door middel van een archeologisch bureauonderzoek wordt geprobeerd inzicht te verschaffen in de archeologische waarde van het bodemarchief binnen het plangebied. Het archeologisch bureauonderzoek wordt uitgevoerd conform de eisen die zijn gesteld in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 4.0). In ARCHIS 3 heeft het onderzoek onderzoeksmeldingsnummer 4009470100 toegekend gekregen. De onderzoeksdocumentatie wordt na afronding van het onderzoek geleverd aan het provinciaal archeologisch depot Noord-Holland te Castricum.

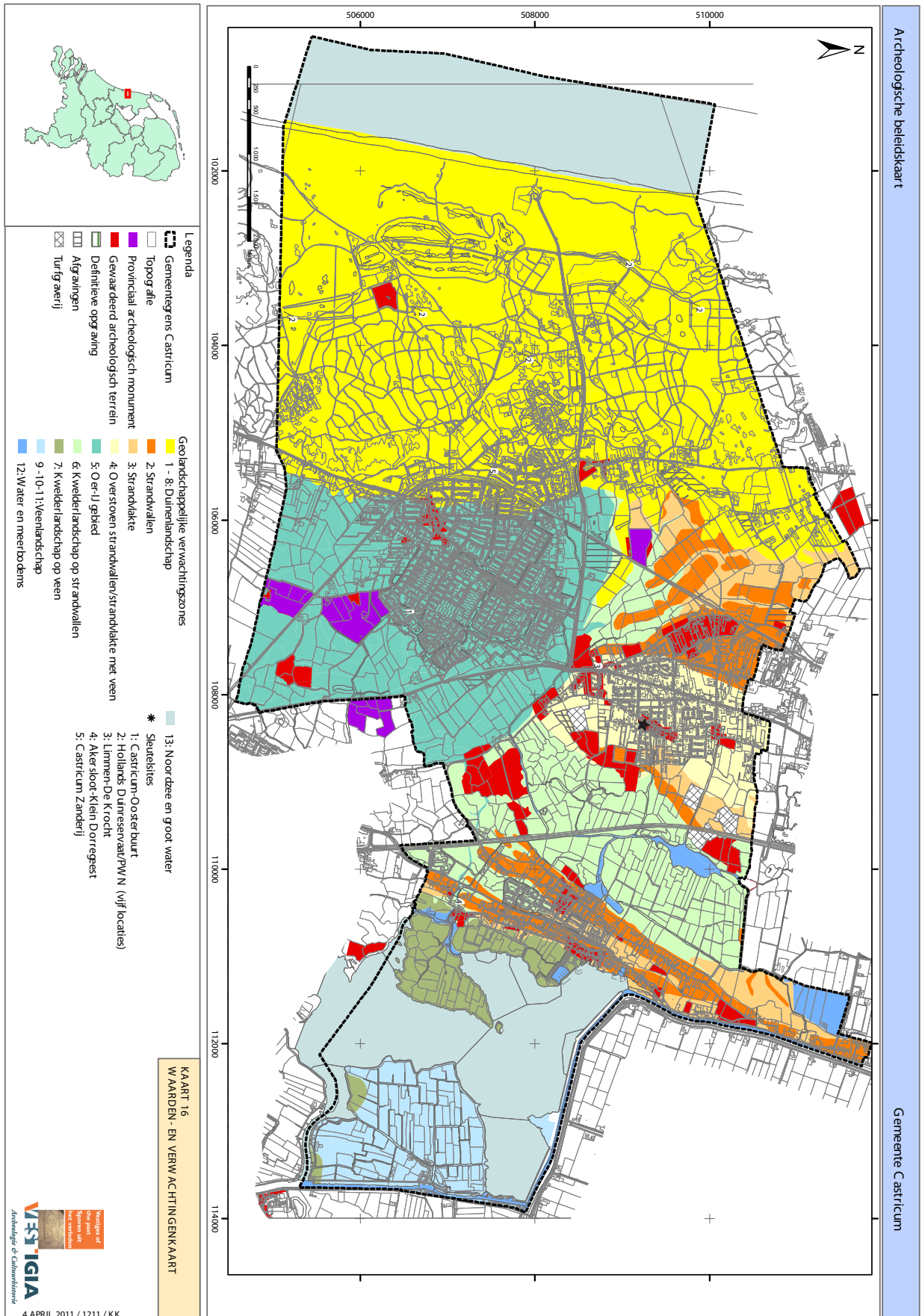
Afbeelding 1. De locatie van het plangebied in het rood omkaderd.

2. Onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied bevindt zich in het oostelijk deel van Limmen. De RD-coördinaten van de locatie zijn : (NW) 108.332/509.305, (NO) 108.417/509.296, (ZW) 108.291/509.238 en (ZO) 108.403/509.226. Het onderzoeksgebied is ca. 6800 m² groot. Op de locatie wordt de bestaande bebouwing gesloopt en zullen ca. 20 nieuwbouwwoningen met parkeerplaatsen gerealiseerd worden. De woningen zullen worden gefundeerd op palen. Daarbij zullen er funderingsbalken worden geplaatst waarvan de onderkant op ca. 60 centimeter onder het maaiveld komt te liggen. Er is nog geen palenplan beschikbaar. Voor dit onderzoek is uitgegaan van heipalen van ca. 7 meter lang waarbij vier palen per stramien en drie palen onder de zijgevels zullen worden geplaatst. Er zullen geen kelders in de woningen aanwezig zijn. Op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) ligt het plangebied in een zone met een hoge trefkans op archeologie. Daarnaast ligt het noordelijk deel van het gebied volgens de Archeologische monumentenkaart (AMK) binnen een terrein met een hoge archeologische waarde, monumentnummer 13944, Disseldorp (afb. 2)(www.archeologieinnederland.nl).

Afbeelding 2. Het onderzoeksgebied binnen het rode kader geprojecteerd op de AMK en de IKAW.

Afbeelding 3. Het onderzoeksgebied bij de zwarte ster op de archeologische waarden- en verwachtingskaart van de gemeente Castricum. (Alkemada 2011 et al).

3. Beleid

(Naar: *Brattinga & Tuinman 2016*)

Het onderzoeksgebied ligt in de gemeente Castricum, dat het gebied van de dorpen Castricum, Limmen en Heiloo beslaat, in de provincie Noord-Holland. De gemeente heeft een eigen archeologisch beleidsadvieskaart (Alkemade *et al.* 2011). In het toepassen van archeologische wetgeving in de ruimtelijke ordening, streeft de gemeente Castricum naar heldere waarden voor incorporatie van de archeologische verplichtingen en dat de voorwaarden in overeenstemming zijn met de ambities van zowel de ontwikkelaars als de particulieren. Door middel van de door de gemeente Castricum beschikbaar gestelde beleidskaart kan in een vroeg stadium rekening gehouden worden met eventuele archeologische waarden. Op de beleidskaart is het grondgebied van de gemeente Castricum opgedeeld in verschillende categorieën waar bepaalde archeologische regimes gelden. De regimes hebben betrekking op het oppervlak en de diepte van de voorgenomen plannen, in combinatie met de archeologische verwachting. Aan de hand van de locatie binnen de gemeente, het oppervlak of de diepte van het grondverzet kan bepaald worden of archeologisch onderzoek noodzakelijk is.

Op de archeologische beleidsadvieskaart is te zien dat het onderzoeksgebied op een strandwal ligt, binnen een gewaardeerd archeologisch terrein. Hierdoor valt het terrein onder archeologische verwachtingszone 2: strandwallen. Dit houdt in dat het grootste deel van het gebied valt onder archeologische beleidscategorie 4. Voor deze categorie geldt een onderzoeksverplichting voor plangebieden groter dan 500 m² en dieper dan -0,40 m onder het maaiveld. Het noordelijk stuk van het plangebied valt binnen een AMK-terrein met als toponiem Disseldorp. Hiervoor geldt dat het gebied binnen archeologische beleidscategorie 2 valt wat betekent dat bij plangebieden groter dan 100m² en dieper dan -0,40 m onder het maaiveld een onderzoekseis geldt (afb. 3)(Alkemade *et al.* 2011, 78).

4. Doel en methode archeologisch bureauonderzoek

Het doel van een bureauonderzoek is om aan de hand van bestaande bronnen informatie te verzamelen over bekende of te verwachten archeologische waarden binnen een bepaald gebied. Dit omvat de aan- of afwezigheid, het karakter en de omvang, de datering, gaafheid en conservering en de relatieve kwaliteit van de archeologische waarden. Afhankelijk van de omvang van de werkzaamheden, de aard van de aanleiding tot het onderzoek en de vraagstelling, zullen aanvullende gegevens verzameld dienen te worden. Het bureauonderzoek resulteert in een rapport met een gespecificeerd verwachtingsmodel. Tevens kan door middel van het bureauonderzoek in een vroeg stadium in de planvorming rekening gehouden worden met de potentieel aanwezige archeologische waarden in de bodem.

Bij een bureauonderzoek worden, indien voorhanden, bronnen geraadpleegd die informatie verschaffen over de geologie en archeologie van het betreffende gebied. Onder andere wordt gebruik gemaakt van:

1. Kaartmateriaal, zoals bodemkundige, geomorfologische, geologische en historische kaartgegevens evenals beleidskaarten zoals gemeentelijke en provinciale verwachtingskaarten.
2. Gegevens omtrent eerder verricht onderzoek en vondstmeldingen in het gebied uit de database van het Archeologisch Informatiesysteem (ARCHIS2) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).
3. Relevante geologische, historische, en archeologische literatuur.
4. Lokale deskundigen.

Afbeelding 4. Locatie van het plangebied, geprojecteerd op een kaart van Blaeu uit 1635. Het noorden is rechts, kaart is niet op schaal.

5. Landschaps- en bewoningsgeschiedenis

Genese van het landschap (naar Salomons 2014)

Het huidige Limmen lag direct ten noorden van de monding van het Oer-IJ. Het Oer-IJ ontstond vanaf ca. 3000 v. Chr., mede door de zeespiegelstijging die vanaf het begin van het Holoceen (ca. 8800 v. Chr.) gaande was. De monding van het Oer-IJ was een dynamisch estuarium waardoor het achterliggende land in de zee kon afwateren. Via dit zeegat liet de invloed van de zee zich tot ver in het binnenland gelden. Rond 3000 v. Chr. begonnen zich onder invloed van de zee langs de kust strandwallen te vormen. In het onderzoeksgebied vormde zich vanaf 2500 v. Chr. een dergelijke strandwal. De zee had echter nog veel invloed op het land rond de monding van het Oer-IJ en het onderzoeksgebied lag in een landschap van strandzanden en getijden-overslaggronden. De strandwallen werden steeds hoger en het achterland kreeg hierdoor de gelegenheid om te verzoeten en te vervenen.

Geomorfologie

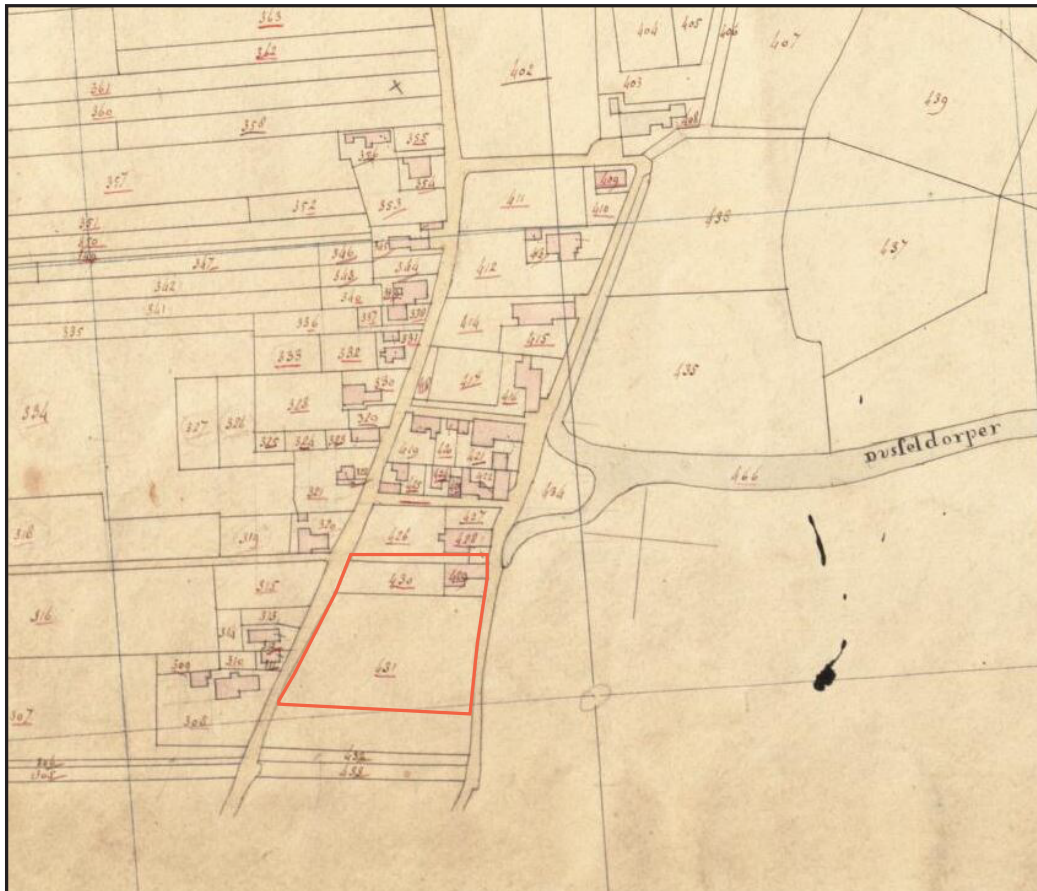
Geomorfologisch gezien bevindt het plangebied zich op een strandwal, met daarop oude duinzanden (code 4K28). Grondboringen in een straal van ca. 100 m rondom het plangebied tonen aan dat op de strandwal een veenlaag zich heeft ontwikkeld, waarop zand is gestoven.

Bodemkundige gegevens

Op de bodemkaart van Nederland staat het onderzoeksgebied aangeduid als bebouwd gebied. Uit omliggende gebieden kan worden opgemaakt dat het gebied waarschijnlijk bestaat uit code Zn50AG-IV: Kalkhoudende Vlakvaaggronden; matig fijn zand. De grondwaterspiegel is IV, wat betekent dat de Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand (GHG) >40 cm onder het maaiveld ligt, en de Gemiddeld Laagste Grondwaterstand (GLG) 80-120 cm onder het maaiveld.

Historische gegevens

De eerste vermelding van Limmen stamt uit de 9^e eeuw wanneer het plaatsje als 'Limbon' vermeld wordt (Künzel et al. 1988). Limmen lag op een gunstige plaats langs de routes die in noordzuid richting over de strandwallen liepen en enkele belangrijke vaarroutes. De nederzetting profiteerde van deze routes, en vormde onder het bewind van Karel de Grote in de 9^e eeuw de kern van de heerlijkheid Limmen. Ook de vestiging van de abdij van Egmond in 950 droeg bij aan het welvaren van het plaatsje. Kort na de aanleg van deze abdij werd begonnen met de aanleg van dammen. Aan het eind van de 14^e eeuw werd het noordelijke deel van Kennemerland door deze dammen echter afgesneden van het buitenwater. Dit had een ongunstig effect op de stroom van goederen en personen over de oude routes. Limmen raakte langzaam in verval. De oproeren, plunderingen en oorlogen van de 15^e en 16^e eeuw (zoals de opstand van het Kaas- en Broodvolk in 1490-1492, de plundering door de bende van Grote Pier in 1517 en de belegeringen van steden in Noord-Holland tijdens de 80-jarige oorlog) droegen bij aan een algehele malaise, waar Limmen steeds verder in wegzakte. Pas aan het eind van de 19^e eeuw verbeterde de situatie door de aanleg van nieuwe routes in Noord-Holland (zoals een spoorlijn) en de opkomst van de bollenteelt in Kennemerland, waar Limmen hedentendage het centrum voor is (Poulus 2011, 13). In de middeleeuwen bestond Limmen uit meerdere geesten. Ondere andere Limmerkoog, Nes, Smithan en Disseldorp behoorden tot de banne van Limmen. De geest Disseldorp gaat terug tot de late middeleeuwen en komt ook voor als Dusseldorp (De Cock 1980). Het noordelijke deel van het plangebied valt binnen de grens van de oude geest Disseldorp. Hier dient bij vermeld te worden dat om

Afbeelding 5. Locatie van het plangebied, geprojecteerd op de Kadastrale Minuut 1811-1822. Het noorden is boven, kaart is niet op schaal.

de grens te bepalen van de geest een historische kaart van 1849-1859 gebruikt is. Aangezien het buurtschap vermoedelijk teruggaat tot in de middeleeuwen is het niet exact bekend waar de daadwerkelijke grens van de oude geest ligt. Geesten zijn zeer kenmerkend voor Kennemerland. De geest aan de Dusseldorperweg staat onder druk maar is nog goed herkenbaar en wordt deels nog als akkerland gebruikt. Geesten zijn zowel provinciaal als nationaal zeer zeldzaam (www.ruimtelijkplannen.nl). Limmen is tot de komst van de kadastrale minuutkaarten uit de 19^e eeuw niet in detail terug te vinden op historisch kaartmateriaal. Op een historische kaart van Blaeu uit 1635 wordt het buurtschap, evenals andere buurtschappen die in de nabijheid zouden moeten liggen, niet vermeld (afb. 4). Op de Kadastrale Minuut uit 1811-1822 is deels binnen het plangebied bebouwing te zien (afb 5). De aanwijzende tabellen bij deze kaart vermelden dat de percelen als huis en erf in gebruik zijn (www.beeldbank.cultureelerfgoed.nl). De bestaande melkfabriek is op kaartmateriaal pas zichtbaar vanaf 1971 (topotijdreis.nl).

6. Archeologische gegevens

Het landschap in het onderzoeksgebied werd voornamelijk gevormd door de strandwallen die hier vanaf het neolithicum werden ontstonden. Deze hoge delen langs de kuststreek boden sindsdien aantrekkelijke mogelijkheden voor bewoning. Op de hogere delen kon men huizen bouwen, terwijl de lagere delen uitgestrekte weidegebieden vormden. Zeker voor de bronstijdbewoning, waarbij de nadruk lag op veehouderij, was dat gunstig. De duinstreek is zodoende sinds de late prehistorie intensief bewoond en gebruikt geweest (Fokkens 2015, 357). Een van de oudste vondsten uit Limmen is afkomstig van de Zuideinderweg. Het betreft een fragment van een hamerbijl die mogelijk uit het neolithicum stamt (Helderman 1972).

Prospectieonderzoek uitgevoerd door RAAP Archeologisch Adviesbureau in 2007, heeft de strandwal Limmen-Alkmaar onder de loep genomen. Hierbij kwam men tot de conclusie dat de top van deze strandwal zich ten oosten van Alkmaar op 1,39 meter onder NAP en ten westen daarvan op 1,25 onder NAP bevindt. Waarschijnlijk geldt voor het plangebied eenzelfde hoogteligging van het strandwalzand. Hierdoor worden in de Oude Duinen en strandwalafzettingen geen archeologische resten dieper dan ca. 1,4 meter onder NAP verwacht (Bekius & Soonius 2007, 3).

Het plangebied ligt op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden in een gebied met een hoge trefkans op archeologische waarden. Daarnaast ligt het onderzoeksgebied deels in AMK-terrein 13944. Het AMK-terrein heeft ook een hoge archeologische waarde verkregen. De begrenzing van dit AMK-terrein komt overeen met de begrenzing van het buurtschap 'Disseldorp', een buurtschap dat vermoedelijk al in de 9^e eeuw bestond (Druijven 2001). Dat er in Limmen veel archeologische sporen op de strandwal te vinden zijn bewijst de opgraving op 'de Krocht', die zich op ca. 800 meter ten zuidoosten van het plangebied bevond. Bij de opgraving is een grootschalige nederzetting uit de vroege en volle middeleeuwen aangetroffen. Daarnaast zijn er sporen aangetroffen vanaf de ijzertijd tot en met de late middeleeuwen (Dijkstra *et al.* 2006).

In 1969 zijn binnen het plangebied enkele fragmenten aardewerk gevonden. Deze fragmenten betroffen een Pingsdorf en kogelpot aardewerk afkomstig uit de late middeleeuwen A (1050-1250). Het aantreffen van deze vondsten houdt mogelijk verband met het buurtschap Disseldorp (Cordfunke 1969).

Een paar honderd meter ten zuiden van het plangebied is in 2010 een archeologisch booronderzoek uitgevoerd aan de Achterweg (omnr. 41264)(Roller 2010). Hoewel hier voorafgaand aan het onderzoek de verwachting werd uitgesproken dat sporen uit de Romeinse tijd en middeleeuwen mogelijk waren, bleek het perceel vergraven. De veenlaag die op de zandondergrond aanwezig was bleek uitgegraven teneinde kalkrijk zand naar het maaiveld te brengen waardoor de top van de strandwal niet meer intact was.

In de jaren '80 werd door Cordfunke, archeoloog van de gemeente Alkmaar, bij de aanleg van een rioolsleuf aan de Kapelweg, aan de westzijde van de strandwal, een waarneming gedaan (18818). Hij trof op ongeveer een meter onder het maaiveld een cultuurlaag aan met daarin aardewerk uit de ijzertijd/Romeinse tijd. Enkele jaren later werden door de archeologische werkgroep Oer-IJ waarnemingen gedaan tijdens graafwerkzaamheden ten behoeve van

kabels en leidingen (wnr. 22613). Bij de waarneming werden (paal)sporen aangetroffen en veel aardewerk, waaronder Romeinse import uit de 2^e/3^e eeuw na Chr.

7. Archeologische verwachting

Periode	Verwachting	Diepteligging t.o.v. maaiveld	De te verwachte archeologische resten
Neolithicum	laag	vanaf een meter onder maaiveld (gebaseerd op Dijkstra 2012).	Cultuurlagen, nederzettingssporen, landbewerkingssporen, aardewerk, vuursteen, natuursteen, dierlijk bot, zaden en pollen.
Bronstijd	laag tot middelhoog	vanaf ca. een meter onder maaiveld (gebaseerd op Dijkstra 2012).	Cultuurlagen, nederzettingssporen, erfstructuren, landbewerkingssporen, aardewerk, vuursteen, natuursteen, dierlijk bot, zaden en pollen.
IJzertijd	middelhoog	Vanaf ca. 50 cm onder het maaiveld (gebaseerd op Cordfunke 1987 met een marge).	Cultuurlagen, nederzettingssporen, erfstructuren, landbewerkingssporen, aardewerk, metalen voorwerpen, vuursteen, natuursteen, dierlijk bot, zaden en pollen.
Romeinse tijd	hoog	Vanaf ca. 50 cm onder het maaiveld (gebaseerd op Cordfunke 1987 met een marge).	Cultuurlagen, nederzettingssporen, erfstructuren, landbewerkingssporen, aardewerk, bouwmaterialen, metalen voorwerpen, natuursteen, dierlijk/menselijk bot, zaden en pollen.
Middeleeuwen	hoog	Direct onder de bouwvoor	Nederzettingssporen, erfstructuren, landbewerkingssporen, aardewerk, bouwmaterialen, metalen voorwerpen, natuursteen, dierlijk bot, zaden en pollen.
Nieuwe tijd	hoog	Direct onder het maaiveld	Muurwerkresten, funderingsresten, aardewerk, glas, metaal en bouwmaterialen.

Uit de literatuur is al gebleken dat de hoge delen langs de kuststreek sinds de late prehistorie intensief in gebruik zijn geweest. Alleen al op basis hiervan kan aangenomen worden dat er zich archeologische sporen vanaf de late prehistorie in de ondergrond van het onderzoeksgebied kunnen bevinden. Andere geraadpleegde geologische, historische en archeologische gegevens ondersteunen dit, waardoor de volgende archeologische verwachting worden opgesteld: Bewoning op de strandwal kan vanaf het laat-neolithicum maar met name vanaf de bronstijd en daarop volgende periodes worden verwacht. Historische bronnen vermelden het plaatsje Limmen al vanaf de 8^e eeuw. In de 9^e eeuw zou het buurtschap 'Disseldorp' zich in de nabijheid van het onderzoeksgebied bevinden. Op historisch kaartmateriaal is in de 19^e eeuw nog bewoning te zien binnen het plangebied in het noordelijk deel, waardoor de verwachting voor het aantreffen van sporen en structuren uit die tijd en later hoog is. Op en rondom de strandwal van het onderzoeksgebied zijn veel archeologische sporen en vondsten aangetroffen. Deze dateren met name uit de ijzertijd, Romeinse tijd en de middeleeuwen. Hierdoor is de verwachting hoog dat soortgelijke sporen zich binnen het onderzoeksgebied bevinden. Opgravingen uit de nabije omgeving, zoals die van Limmen-De Krocht, tonen de potentie die onverstoorde delen van de strandwal in archeologisch opzicht kunnen hebben. De strandwal is echter in het verleden ook intensief gebruikt voor de bollenteelt. De hierbij gepaard gaande bodembewerking, die soms tot meer dan een meter onder maaiveld reikt, zou eventuele archeologische resten kunnen hebben verstoord. Daarnaast bleek uit eerder onderzoek dat er geen archeologische resten onder de 1,40 m -NAP word verwacht.

9. Conclusie en advies

Op grond van de in dit bureauonderzoek geraadpleegde aardwetenschappelijk, historische en archeologische gegevens is duidelijk geworden dat het plangebied zich bevindt op de oostelijke flank van de strandwal, waarop bewoning vanaf het laat neolithicum mogelijk is. Grondboringen in de directe omgeving geven op de strandwal een veenlaag weer, die een eventueel laat neolithisch, vroege bronstijd niveau afdekt. Op de veenlaag is vanaf de ijzertijd een zandpakket gestoven, waarop in het verleden kon worden gewoond. Dit is vastgesteld op een terrein ten noorden van het plangebied.

Het plangebied grenst aan, en wordt deels overlapt door, een terrein dat een archeologische monumentale status geniet (Disseldorp). Dit terrein beslaat een buurtschap dat al vanaf de 9e eeuw aanwezig is op de strandwal. De begrenzing van het gewaardeerde terrein is bij benadering. Dit betekent concreet dat de begrenzingen door de eeuwen heen niet met volledige zekerheid is aan te geven. In de nieuwe tijd is op kaartmateriaal vanaf het begin van de 19e eeuw bebouwing te zien in en om het plangebied. Vanaf 1971 is binnen het terrein de bestaande melkfabriek met de huidige omvang aanwezig. Onduidelijk is in hoeverre de melkfabriek de ondergrond heeft vergraven en op welke dieptes eventuele archeologische niveaus aanwezig zijn. Om die redenen worden vervolgstappen aanbevolen.

Advies

Vanwege de ligging van het plangebied in de nabijheid van het nederzettingsterrein uit de middeleeuwen en het grote aantal archeologische resten dat op de strandwal aangetroffen is, worden archeologische vervolgstappen aangeraden.

De mogelijkheid bestaat dat de bodem door eerdere bouwwerkzaamheden is verstoord of door teelt van gewassen tot grote diepte is verploegd. Om die reden wordt een verkennend booronderzoek aanbevolen om de gespecificeerde archeologische verwachting te toetsen, de mate van vergraving en de diepteligging van eventuele archeologische niveaus (top Oud Duin, top mogelijk veenpakket of top strandwal) vast te stellen. Aan de hand van de uitkomst van dit booronderzoek kunnen eventuele vervolgstappen bepaald worden. Deze boringen dienen uitgevoerd te worden conform protocol 4003 van de kwaliteitsnorm Nederlandse archeologie (KNA, versie 4.0).

Literatuur

- Alkemade, M., R.M. van Heeringen, k. Klerks, 2011: Archeologiebeleid gemeente Castricum. *Vestigia Rapport V634*, Amersfoort.
- Bekius, D., en C.M. Soonius, 2007: Plangebied Limmen - Zandzoom, gemeente Castricum; archeologisch, historisch-geografisch en architectuurhistorisch bureauonderzoek, *RAAP rapport 1599*, Weesp.
- Cock, de J.K., 1980: *Bijdrage tot de historische geografie van Kennemerland in de middeleeuwen op fysisch geografische grondslag*, Arnhem.
- Cordfunke, E.H.P., 1969: Limmen, bijdrage tot de oudste geschiedenis van het dorp, *Alkmaars Jaarboekje*, vol. 5, pag. 49-63, Alkmaar.
- Dijkstra, M.F.P., & J. de Koning & S. Lange, 2006: Limmen-De Krocht. De opgraving van een middeleeuwse plattelandsnederzetting in Kennemerland, *AAC rapport 41*, Amsterdam.
- Druijven, C.N., 2001: *Straten en wegen in Limmen en hun naamkundige betekenis*, Limmen.
- Fokkens, H. 2005: *Laat-neolithicum, vroege en midden-bronstijd: inleiding*. In: L.P. Louwe Kooijmans, P.W. van de Broeke, H. Fokkens en A. van Gijn: *Nederland in de Prehistorie*. Uitgeverij Bert Bakker, Amsterdam.
- Helderman, E.J., 1972: Een stenen strijd- of hamerbijl uit Uitgeest, *Westerbeem jrg. 21-6*.
- Künzel, R.E. et al., 1988: *Lexicon van nederlandse toponiemen tot 1200*, Amsterdam.
- Poulus, E. 2011: Archeologisch bureauonderzoek Rijksweg 136, Limmen, *Hollandia Reeks 358*, Zaandijk.
- Salomons, K.T., 2014: Archeologisch bureauonderzoek Kapelweg 20 te Limmen, gemeente Castricum (NH), *Hollandia reeks 491*, Zaandijk.

Websites

- <https://www.dinoloket.nl/ondergrondgegevens>
- <http://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer/>
- <http://archeologieinnederland.nl/bronnen-en-kaarten/amk-en-ikaw>
- www.beeldbank.cultureelerfgoed.nl
- www.topotijdreis.nl
- <http://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0383.BPL10KernLimmen->

VS01/t_NL.IMRO.0383.BPL10KernLimmen-VS01.pdf

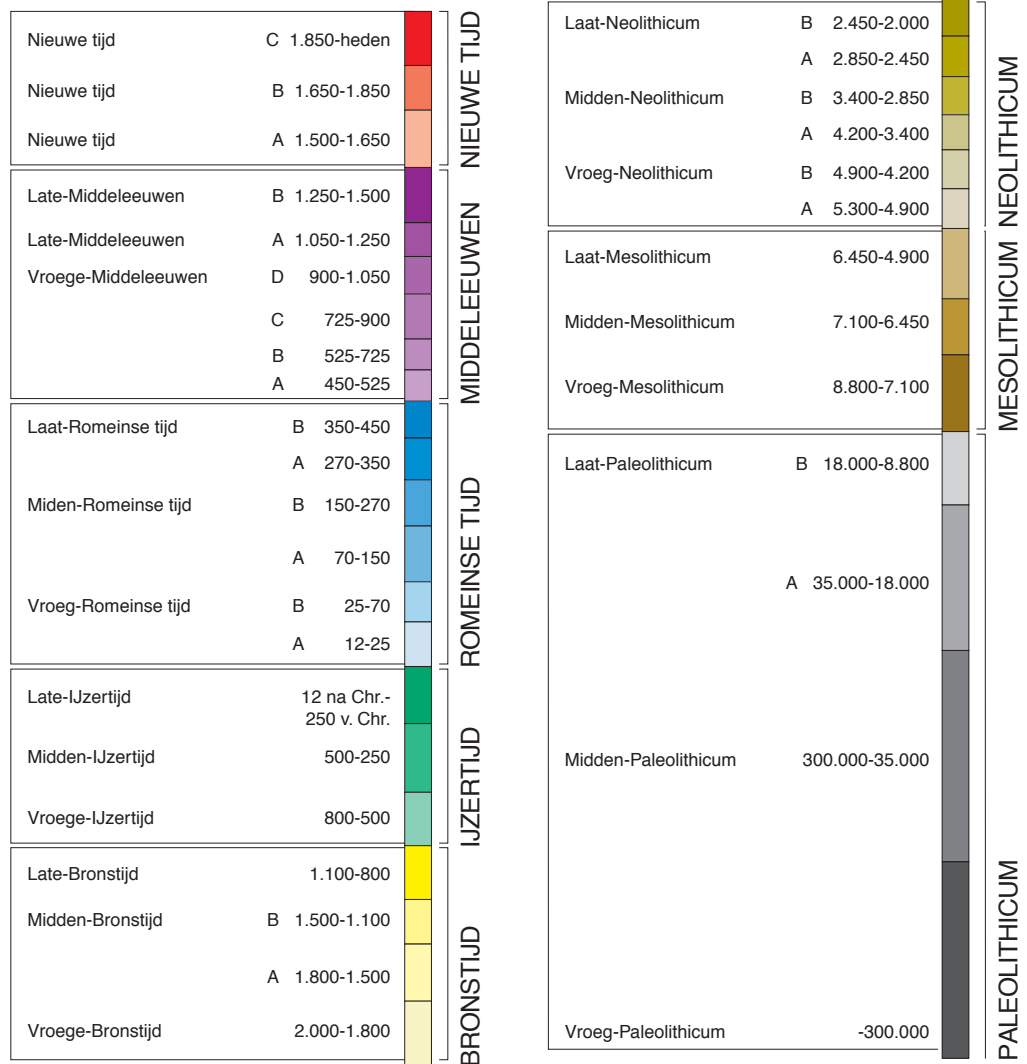
Bijlagen

Inhoudsopgave

Bijlage 1: Archeologische perioden

Bijlage 2: Archeologische stappenplan

Bijlage 1: Archeologische perioden

Bijlage 2: Archeologisch stappenplan

In het “stappenplan archeologie” wordt aangegeven welk traject bij planvorming bewandeld moet worden als het gaat om het inpassen van archeologische waarden en verwachtingen. Het is van groot belang om in een zo vroeg mogelijk stadium van de planvorming rekening te houden met de archeologische waarden en verwachtingen en wel voordat men aanvangt met de globale invulling van een plangebied.

Het stappenplan gaat uit van een brede inventarisatie van wat er bekend is over de archeologische waarden. Op basis daarvan wordt zeer gericht ingezoomd op voor het plan(gebied) relevante archeologische informatie. Na iedere stap wordt beredeneerd gekozen voor meer diepgaand onderzoek op specifieke plekken, zodat uiteindelijk voldoende bekend is over aanwezige vindplaatsen om gemotiveerde afweging in het ruimtelijke-orderingsproces te kunnen maken.

I. Bureauonderzoek

Het doel van bureauonderzoek is het verwerven van informatie - aan de hand van bestaande bronnen - over bekende of verwachte archeologische waarden binnen of relevant voor het plangebied. Daarnaast moet het bureauonderzoek inzicht bieden in eventueel benodigd inventariserend onderzoek (stap II, zie onder). Een bureauonderzoek bestaat uit een archief- en literatuuronderzoek van archeologische en bodemkundige gegevens die bij RCE, provincie, gemeente en/of andere instanties (bv. universiteiten, musea) bekend zijn over het betreffende gebied. Het bureauonderzoek dient de volgende aspecten te behandelen:

- * aangeven wat de aanleiding is voor het bureauonderzoek en om welk gebied het gaat. Dit in verband met het bepalen van het onderzoekskader;
- * beschrijven van het huidige gebruik van de locatie op basis van beschikbare relevante gegevens;
- * beschrijven van het historische grondgebruik of de historische ontwikkeling van het gebied op basis van geofysische, fysische en historisch geografische gegevens
 - o een korte impressie over de onstaansgeschiedenis van het landschap
 - o een impressie van de bewoningsgeschiedenis;
- * beschrijven bekende archeologische waarden
 - o archeologisch waardevolle terreinen zoals deze zijn opgenomen in het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de RCE. Dezelfde terreinen zijn tevens opgenomen op de Archeologische Monumentenkaarten (AMK) van de provincies. Archeologisch waardevolle terreinen genieten wettelijke bescherming (ex artikel 3 en 6 van de Monumentenwet) of dienen een planologische bescherming te krijgen binnen het bestemmingsplan;
 - o archeologische vindplaatsen zoals deze in het Centraal Archeologisch Archief (CAA) van de RCE aanwezig zijn. Clustering van vindplaatsen kan wijzen op de aanwezigheid van bewoningsporen uit het verleden;
- * beschrijven van de archeologische verwachtingen en opstellen van een gespecificeerd en onderbouwd verwachtingsmodel van de verwachte archeologische waarden:
 - o aan de hand van de door de RCE ontwikkelde Indiatieve Kaart van Archeologische Waarden. Gebieden met een hoge of middelhoge archeologische verwachtingswaarde of trefkans komen in ieder geval voor een nader archeologisch

- onderzoek in aanmerking;
- o aan de hand van een meer gedetailleerde provinciale c.q. gemeentelijke verwachtingskaart;
- * rapportage met daarin advisering ten behoeve van het vervolgtraject gerelateerd aan de verschillende stadia van het planvormingsproces.

II. Inventariserend veldonderzoek (IVO)

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het zeer gericht aanvullen en toetsen van de uitkomsten van het bureauonderzoek. Stapsgewijs wordt bekeken óf er archeologische waarden aanwezig zijn en zo ja, wat dan de aard, karakter, omvang, datering, gaafheid, conservering en relatieve kwaliteit is. Ten behoeve van een IVO dient een Programma van Eisen (PvE) opgesteld te worden. In principe wordt het IVO uitgevoerd op basis van een Plan van Aanpak (PvA).

Het onderzoek kan bestaan uit de volgende methoden:

- * non-destructieve methoden: geofysische methoden ;
- * weinig destructieve methoden: oppervlaktekartering, booronderzoek, sondering (putjes van maximaal een vierkante meter);
- * destructieve methoden: proefsleuven.

Welke methoden (kunnen) worden ingezet hangt af van de locatie en vraagstelling. De onderbouwing voor de in te zetten methoden is in het bureauonderzoek gegeven. Een inventariserend veldonderzoek moet leiden tot een waardering en een archeologisch inhoudelijk selectieadvies.

Nadere toelichting onderzoeksmethoden: 1 en 2: Bij non-destructieve methoden moet men denken aan elektrische, magnetische en elektromagnetische methoden, eventueel in combinatie met remote sensing technieken.

Bij weinig destructieve methoden gaat het om oppervlaktekartering en booronderzoek. Dit houdt in dat het plangebied wordt gekarteerd door middel van het “belopen” van akkers en weilanden, waarbij gezocht wordt naar aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische waarden. Daarnaast wordt door middel van boringen onderzocht hoe het staat met de bodemopbouw, en of er archeologische lagen of indicatoren te onderscheiden zijn. De aangetroffen vindplaatsen kunnen vervolgens nader bekeken worden met een meer diepgaand booronderzoek . Dit levert nadere informatie over de omvang en waardering op. Soms is het nodig om in dit stadium proefputjes te graven. Een proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd indien uit de minder destructieve onderzoeksmethoden is gebleken dat er in een plangebied waardevolle archeologische vindplaatsen aanwezig zijn. Door middel van het graven van een aantal proefsleuven kunnen de exacte begrenzing, de datering en de graad van conservering van een vindplaats worden onderzocht. Uit het proefsleuvenonderzoek moet blijken of een vindplaats behoudenswaardig of zelfs beschermenswaardig is. Is dit het geval, dan zal bekeken moeten worden of de vindplaats ingepast kan worden in het plan. Het rijks- en ook het provinciaal archeologiebeleid gaat in eerste instantie uit van behoud van het bodemarchief in situ (ter plekke in de bodem).

Eventueel: III. Opgraven ofwel archeologisch vervolgonderzoek

Indien het niet mogelijk is een 'behoudenswaardige of beschermenswaardige' vindplaats in situ te bewaren, zal het hier aanwezige bodemarchief voor het nageslacht bewaard dienen te worden door middel van een vlakdekkend onderzoek. Alleen dan is deze stap (stap III) noodzakelijk.

Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE)